

[Bertel Dahlgaard.]

dersøgelser, som har ret til i sin vurdering at skønne ikke blot over direkte ulovligheder, men også over undladelser, udygtighed, det, man i Sverige vistnok kalder „oförstånd“, altså uforstandighed, en mand, som også i kraft af selve sin virksomhed og de redegørelser, han giver til rigsdagen og de redegørelser, han giver til rigsdagen for denne virksomhed, kan virke retledende, og hvis virksomhed derfor også kommer til at virke forebyggende overfor fejl fra administrationens side.

Jeg har set, at visse tjenestemandsgorganisationer har udtalt betænkeligheder ved indførelse af en sådan institution. Jeg må dertil sige, at for det første kan jeg ikke tænke mig, at disse betænkeligheder kan være meget store. Der er i de år, hvor alle de indgående forhandlinger har fundet sted angående udarbejdelsen af det foreliggende lovforslag i forfatningskommissionens underudvalg, aldrig sket henvendelse fra de pågældende kredse, hverken til udvalget som sådant eller til mig som formand. Dernæst tror jeg også, at disse betænkeligheder, hvor de er af større omfang, beror på en misforståelse, en misforståelse, som jeg syntes det ærede medlem hr. Bomholt i ikke ringe grad også gjorde sig skyldig i. Denne institution er ikke vendt mod tjenestemændene. Man kan med ikke ringe ret sige tværtimod, den er i lige så høj grad et værn for tjenestemændene mod uberettiget mistænkeliggørelse eller uberettiget angreb. Sådant opfattes denne institution også i Sverige. Der er efter mit skøn ikke tvivl om, at havde denne institution været bestående i besættelsestiden, altså i en krisetid, ville den på den ene side have skabt større tryghed i befolkningen i adskillige tilfælde — i adskillige tilfælde også hindret vilkårlighed —, men på den anden side ville den utvivlsomt have medvirket meget til at sprede uberettiget mistænkeliggørelse overfor visse tjenestemandskredse, mistænkeliggørelse, som uberettiget har været tilstede for udøvelse af vilkårlighed fra den ene eller den anden tjenestemandskreds.

Jeg vil gerne føje til, at også i det indbyrdes forhold indenfor tjenestemandstanden vil ombudsmanden være et værn mod vilkårlighed. Det har for mig for så vidt været symptomatisk, at af de utallige henvendelser, jeg personligt har modtaget med ønske om ombudsmandsinstitutionens indførelse, har et meget stort antal netop været

fra tjenestemænd. Jeg vil for mit vedkommende gerne understrege denne den almindelige tjenestemandens interesse i denne institution.

Den højtærede justitsminister har omtalt visse betænkeligheder, der er fremkommet fra dommerkredse i anledning af, at ombudsmandens virksomhed efter forslaget skal omfatte domstolenes administrative funktion. Der siges i justitsministerens fremsættelsestale, at de betænkeligheder, som justitsministeren også selv har næret, gælder, om ordningen skulle kunne berøre domstolenes uafhængighed. Vi ønsker alle i samme grad at værne om denne uafhængighed, men den højtærede justitsminister har heller ikke på dette punkt i sin tale givet noget eksempel på, hvorledes disse bestemmelser i lovforslaget skulle berøre domstolenes uafhængighed, netop i deres dommergerning. Dommeren er jo ikke alene dommer, han udøver, i hvert fald på nogle områder, funktioner af rent administrativ karakter, og det må være berettiget, at en borger kan klage over administrative handlinger, der er udført af dommere såvel som af andre tjenestemænd.

Jeg så i går et referat af en afhøring, der havde fundet sted i Holstebro i anledning af de såkaldte soldateruroligheder. Jeg så der, at den pågældende dommer under afhøringen til en af de personer, han afhørte, sagde: „De er dog den største torsk“, og til en anden, han afhørte: „De er et fæhoved“. Jeg er fuldkommen overbevist om, at noget sådant ikke ville kunne ske i Sverige, uden at justitieombudsmanden skred ind og undersøgte forholdet. Jeg tør ikke på forhånd sige, om det herhjemme ville komme ind under en justitsombudsmands område, om det hører ind under retspræsidenternes disciplinærmyndighed, eller om det kommer ind under justitsministerens tilsynsmyndighed overfor dommerne, men undskyld, højtærede justitsminister, jeg har ikke så forfærdelig megen tro på, at vi ville se justitsministeriet skride ind i et sådant tilfælde; under alle omstændigheder vil jeg gerne høre justitsministerens udtalelse, justitsministerens skøn over en dommers optræden i et tilfælde som dette. Når en dommer skal afsige sin dom, skal han være uafhængig; men det berører ikke hans uafhængighed, at han kan tilpligtes at opføre sig på sømmelig måde i retssalen.

I denne forbindelse vil jeg gerne nævne